

[illegible]

կառավարական լրագիրք (թ. 2, էջեր 1-5 մեծատ.), եկե-՝ կը բացարձակ թէ լրագրական արտոնությունն փոստիցի չէր, և կը փոխան թէ այս Երևանի լրագրական հետևանքը պիտի լինէ Հանրային մարզից անկախության հռչակին, որը անպատիվ պիտի նախատուն իրեն գողեր ու խաղախներ, որովհետև Փարիզից երդուեալք անոց կը զոսն հանրային մարզից անկախութի տեսնելով, և աչք կը դոն լրագրական ծայրագիտութեանց, տարաբանհասանք որինք կրնան արարուիլուն ձեռք բերել պատմական արտադրաց զիմելով, Հանրային մար իկն եւեթ (նախարարք, երեսփո- անք, պաշտոնատարք) անկախության ո ման, Միապետականք չա՛հ չէին եններ այսպիսի օրէնք եր քուէար- ինով Հանրապետական կառավարու- ինով զօրացնել, և Ազատականք և ուղանէալանք այնքան յաճախ փա- անհամարւալ և նախատալիք բաներ կը ընդ հանրային անձնատու թխնաց էմ որ բնականապէս ուղեցին զերծ ալ օր մը պատմական գատարանաց ոչէն բաշտելու անպատիւութենէն, Մինչ Թրանսպի մէջ ո՛չ Միայն մամ

Եւ երեւակայե՛լ թէ արս երկիր
(Ռուսիա) արդ. երկրին (Ֆրանսայի) հետ
նիգակակից է կ'ստուի :

ԵՒ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԵՐՈՒ

անոնց կայուն թեան բարեբանն հոգա-
ծու եղած է Հ. Կարնիկի կը հաւատարմե
Բժշկականօրէն ի խնայել եւ եկեղեցին կարող
լինի դորձաւորական դասուց տաուա-
պատարք մեզմանցնել, հայտուութիւն դո-
ւանցելով դաւանող լինի եւ աշխատու-
թեան միջին, Լոկ քաղաքը ըստ չա-
մաներով, Հ. Կարնիկի կը դորձէ ալ,
մինքն մտիկ ընող դորձաւորաց մէջ
մտնողներու կը կայծալ Բժշկատնէն
կան ընկերութիւններ, Բժշկատն
տասն երկու աւարտակներով աշխարհ
կործանելու օրինակին հետեւինք, Օն
հարկ, բարեբօթար մեզ դ մարդիկ դուրս
կան ձեր մէջէն եւ միասին, Այս հը-
նաւոր լաւի կը լինի ամենտրեք, Ուն-
աւորութիւն մէջ գէշէ 12 հոգի կը զը-
նուին, Անոնց միտքիւն Հ. Կարնիկ
մտնողքով կ'որհնէ, Առաջնակաւ դիւան-
մի կը կազմէ անոնց մէջ, նախորդա-
ւորութիւն տալով տեղւոյն ժողովրդա-
պետներ, եւ անուանելով դեր-նախա-
ւաններ, քաղաքապետը ու գանձա-
պետներ, Անոնք ամալը գէշէ մէկ ան-
գամ կը գումարին, առաջին նպատակ
նշանադով բրիտանական դորձաւոր-
ական ծառայումն յաւաճ տանել, Դ-
նեղաւանքը գրել ամեն քաղաքի, ամեն

Հ. Կարնիէ չորս տարիէ հետէ կ'զօրձէ, քանի չափ ընկերութիւնն հիմնած է, աւելի քան 2,000 անգամ ներով, Գործաւորք շատ կը սիրէ զինք, և երախտապարտ են իրեն:

Սեյանիկի անդ, քնդհանուր հ

պատահա Գ. Պլենի մակերդոնիոյ ազդու-
թեանց խնդրոյն զրա) տեղեկադիր մը
զրկած է իւր կառավարութեան, յոր
մէ հետեւեալ թուանշանները քաղել
արժան կը համարինք.

Սեյանիկի վկայեմքն, որով պիտի
ընդարձակ այս տեղեկագրոյս մէջ, 975
հազար բնակիչ ունի, որոցմէ 447,000ը
Գալլիստանկան, 485,000ը Վրաստանի
և 43,000ն Հրէայի, Ըստ ազգութեան
սպառնալից կը բաժնուին Վրաստանայ
Գալլիստանկայ, 161,000 Հնդկներ
(Յնդք), 6,000 Վալաքք և 6,000 Եր-
ուսք կամ Չինկանէն, Պուլխարաց Եր-
ուս երրորդը, արիւնքն 210,000 Պուլ-
խարք, իրենց հոգեւոր պետ կը ճան-
նեն պուլխար եկեղանք, 102,000 Պուլ-
խարք տափաւին յունական Պատրիար-
քին իրաւաստութեան ենթակայ թան-
կ, 8,000 Պուլխարք ալ կայ իտալիկական
կարած և, և 1,000 Պուլխարք բողո-
քականութեան, ամերիկացի Միսիոնա-
րաց ձեռամբ, Հնդկներ, Վալաքք և
Հնդկաք իրենց հոգեւոր պետ կը ճան-
նեն յունական Պատրիարքը:

«Գալույժ աշխարհագրական բա-

ժանման, ըստ մանրաթուղլ քննությանց, կ'երևի թէ քնակիչք ծովազնայաց, և Վերայիլ, Սեյանիկի, Բասալտայի և Այնթորդի գետառաց, իսկ Վացայից, Սեբեկի և Չիմնիլի գետառաց քնակաց երկու երրորդն Հիւրէն, Վիլայէթի քրիստոնեակ ազգք քնակութեան մնացեալ մասն Հիւնովու Պաշկար է, խիստ քիչ խառնուրդն տարերաց Հեաւկայեան են մանուկն ի գաւառս Բէօփրիւի, Վանէն, Ենիճէ, Սիմնոմնից, Տորաբի, Կէլճէի, Խիքլի, Նէմի-Հիւսար, Արաթ-Հիւսար, Նէվրսեփ, ՃումասաՊար, Բաղլի, Ելճիքի, ԻՏէիլք, Արաւառաց ժողովուրդք պուլխարիկի կը խօսի, և ինքզինք Պաշկար կը կոչուի։

Բնի Բուսովայի Վիլայէթին մարտնոնեայք, ի բաց ստեան յոյն վայոք փորձիլ ճառարակութիւնս ի Սկիւր, Պաշկար են ամենեքին, կազմէ Պաշկար կ'անուանեն իրենք զրենք, և կեցարքին իշխանութիւնը ինչպէս և՛

Գ. Պրեմի ապա կը ներառարէ Յունաստանի Գաւառացիացի եկեղեցիացիները և դպրոցական խնդրոց մտայն ունեցած ծանօթ ծանր վեճեր, որոց վրայ ստեղծ խոստում է այս փութակոց մէջ և կը դնա հաստատաններ իշխանութեան ընդմէջէն որք հաշտարարող ուղով մի կը մկնր մանեւ այս վեճերու, աւելի հանգար աւցեցելու քան զդրոշմելու համար կրնա ըրել:

Եղիազարան Պարտույ տակոսի

դեղման փրարներով փրձնական կարգադրության հրատարակեցաւ։ Առաջինանշանակն կոչուած Պարտքն 1888ին 4½ տոկոսով կենթա Պարտքն 1,300,000 արկը՝ ունիւր նոր փոխառութիւնն արկ հրատարակու կը հանուրութիւնն արկ հրատարակու իր տոկ այս առթիւ՝ համարգուտու իր թեանք համար, պիտի կազմեն Առանձնաշարքով նոր Պարտք մը, Յամբին ծայրէն Մէնթիլ Պարտքին բնա առաջ նոյն զատ Պարտքեր պիտի ընտան, ուրոյն վարդութեամբ և ուրոյն երաշխաւորութեամբ, եղկայական կառավարութիւնն այս ամեն Պատուէն

տոկոսները պետի զգալի հօլի, կամ
կեղծ կարելի է 3% - 0%: Եղիպտական
հատառուխով թիւնը եւս կը կենայ հան-
րային պիտութեան համար հինգ տը-
րիսն ուսեւոյնոր փոխառութիւն մի հա-
նելու գիտաւարութիւնէն: Տարին 300
հազար եղիպտական ոսկիէն աւելի ար-
ժեքով հող չպիտէ ծախուի: Տոմէրէն
է: Տարելի լեւեռէի կարաւանական վար-
չութիւններէն: Այս երկու փոխա-
ռութեանց տոկոսին նոր զգալու միջո-
ցով լինի տանն է հինգ տարին յա-
ռուայ: Բայց այս պարտքի Մարցեղե
Պարտուց չի վերաբերել: Անոր տոկոսներ
տալիս չունի կրնայ վերադառնալ եմէ պա-
րտագրաբերներին: Սերգեյուհ, Եղիպ-
տական Պարտուց տոկոսին զեղուսմէն
յաւաճ կեանք ամեն խնայողութիւնը պի-
տէ յանձնուի հանրային Պարտուց
միջազգային Վարչութեան անուակին,
որն պարտութեան միջազգային խոր-
հանքն է:

Հրդոյն որոշմանց համաձայն գործա
ծու ելու համար յօգուտ երկրին :

Անցեալ շաբթուն Ի Փեթերսպուր

տեղի ունեցաւ. Սյաւական Բեկերը կրօնական ծագումն, որուն ներկայ գտնուածութիւնը արքայազնուպաշտ, սեր դեռեպան Պ. Սիմի, և երեսնի Սյաւականական երկրաց, Եկեղեցական կազմեցող գտնաւոր Պ. Ֆիլիքի առաջին ճանաչ տրտաւանելով, պատմական գաւառիկէ հետեւ տեղող մարտն ընկէ Սյաւաց և Կերմանաց, Էլպա և Կաթիսեան գետոց միջև գտնուող գաւառն ո՛ր այլ ինչ և բաց եղէ տա հուն գերեզմանատունն ընդ և Արեւել տից համարն Սյաւք ի վիլլայի գլուխ ծառան ին Դերմանաց առեւն, Ընդհանրաւոր, Կերման գրքոյ շարժման պարտաւ լինն կրած և առաջ հողին վրայ, որովհետեւ վաղեմին Ռուստապաշտը լուծն ո՛ր պապական ստրկն, այլ Արեւմտեցող գաւառականներուն, Իրիկ վերջապահուպաշտ Իեր. Պատան չերմանակն հրաւիրեց զներկայապաշտական Տաղանդեան Կալիկոյ ապիկոյ, որք մեծաւ Ռուստապաշտ և Օրթոքսոնական

—Արհեստը Կարյր 20,000 մարդ
առաւ. Արհեստեան Արհիւկէի գերմա
նական աւետարանական Միախնարու
թեան. Այս գումար պիտի գործա
ծուի Հիւանդանոցի մը շինութեան
Զանգիարդ:

— Գ. Սիժեյիւի է. իւր խօսեցելոյն Օր
Քննաթիւթի ամսուհանոյն պայմանադրոյ
ՔՄ օրոյնով է որ ՔՔէ Գ. Սիժեյիւ Նո
ուգեղորուծիւն մ'ընէ Արիւրիկի ներսեր
որ վին պիտի ընկերակայ իրեն. Այդ է
Գ. Սիժեյիւ Գործակալն մարդ՝ ըստ պա
ռնէր պատկերմանի մը իւր իրկրախաղու
Քննեց մէջ. և ապապայ Տիկին Սիժեյիւ
ճարտար պատկերման և ըստնապատկերմ
քաղցարմար է այս պէտքն եւս լրացնե
լու 4

— Գ. Եփէկ առաջարկեց հինգ հարիւր մէքոն բարձրեցնելու աշտարակ մը Կոնստանդնուփոլիսի Քայմաքչի կրօնատան առջիկային մէջ. Պ. Էսմայիլ ալ աշտարակին հարկէն երեսը պիտի ծածկէ մէկ սփրին հասն հրափառ եկեղեցիական կանխեղծելով, Լորէ հարիւր հազար միւս ոչտ պէտք է աշտարակը ապագայում թիւն արտաշարելու համար։

— Թուօրիք մէջ, ըստ պատշտմանին մօրդաշաճմանի, այժմ կան 350,000 մեւր-բաշկաններ, որոց 3,233 են աքիտական, 3,491 եւ քաշմայ, 20 բաճառական, 43,435 եւ զործարկ, 181,392 եւ գիւղացի, Եւրօ Մարդոց այլ մէջ ամենէն աւելի են մեւրաքանկացիք։

— Իւրաքիպ աղապական լրագիրը կը շարունակեն որոտաշարժ յայտնութիւններ հրատարակել Սիւրբիլիոյ քաղաքական ասորիւրից ի մանաւանդ արտօնեայ կանայց բիրտ ընտնապիտներու երեւնէ կրած տառապանաց վրայ, Գ. Կալաւթինն եւս իր վերջին ընտնախօսութեամբ աստիարակեց Սիւրբեան վարդապետաց այս արարքը, յարելով հասկեւք թէ՛ Ռուսիա գշանադրով կառուած լինելով եւրոպեան Տէրութեանց հետ, սոքա իրաւունք լուծնէ պաշտանապէս գիտորդութիւններ ուղարկու Ռուսիոյ ներքին գործոց վրայ։

ազգիս իրը տասնեւ վեց տարեկան
ը իր ծնողք, իրենց գիրենք տես-
յեցող ազգունդին ուր իրենց հա-
ւաթեան մնացորդները պիտի ընկ-
նէ, յանկարծակի քայուեցան աչ-
նէ, երկու երեք մասնաւոր քարե-
ք հետ միայն յարաբերութիւն պա-
րիէշտանի մարգիք, այդ արգելքը
էր տալու համար մէկ քանի տալա-
րիորձերէ յետոյ, պարագ համարեա-
նունք, Տեսութենէ կորսեցուց քա-
միւնէն այն օրն ուր անոնց վեր-
նէ կործանեալն և վերջ յետոյ մահն ի-
ւ. Պէտք ունէր գրասիւն տեսաւ այն
միայն երբ մահկանաւոր աշխիւր Մե-
նի պատմութեան հոյս իմ աստատուե-
լիր այդ քաղաք ապագայում ի անըն-
կաց օրիորդ, Մաքէն չէր անցունէր
Թէ ինքն էր գլխաւոր և հաւանօրէն
պատմաւոր օրով օրիորդ քո Սառտոն
նէ նախանմար համարած էր տրիւն
նոցանոսի տունը. յայց այնչափ վե-
րէն էր, որ անէր ուր պիտի ըն-
կուցար իր ծնողքին, որոնք իրենց

սովելը այդ զթաղողութենէն, նոյն
կէ եթէ այդպէս յանդիցէ մեկ մը տակ
երկայտարար այդ զթաղողութիւնը,
կենրեւ էր թէ կը շնարար իր անձա-
նա յաղանանքով դարձանքի որոշու-
նի նուազ կարգութիւնը, քայք, միայն
մայնի, փգգըշանար անոր հետ ու ն
էնրովութիւն ունենալ, և միջեւ իսկ ա-
ր նկատման այնպիսի գգըշանար իր
կը կը բռնէր որ բռնադատութեան կը
ստեղծ, կամ անկից կատկածեղով և կամ
իսկ անձէն:

Այս երկու պրկու անձանքն փոխա-
տար յարարութիւնն երբ Ռիւերոն
75-ի ամսան գնալ ժողէի զգաակն, ու
կը քաշի օր կը կոնխէր իր քաղաքի
նախաճոյր:

Փրօնէն Քիչքառոններու Հայրենական մէկ
զգծին կայուածն էր, որ վաճառած և
կ'արժակողմնական աստիճանաբար քան-
ուած էր: Աւելի քան կէս դար ետքը-
նեղապօրէն պատճառ, իր կեօր թխաճան-
նապա վրայ, որուն խոստարն ծառան էր,
մէ գոճարժող եւ զննմ էր կայուածը և
մեքեր վերադարձած: Հին զեղանին կը
որ միայն քառասունն էր և ստամաճու-
րեկցիկ աշտարակ մէ զոր բաւական ան-
դաշէ կերպու զրջապատած էին արքի-
թառնապատմութեան երկու զաճուած
մէ մէջեղ, — ինն մասուռ մը որ պատ-
մ, քառին մօտց աղեւ. կը զատուէր, և
ինն փոսեր զոր պարտեղէ փոխարեւ
ն, Արթըրու թխմէն, Հակապա անկու-
նուէրէն, պատկառելի երեսոյթ մը ու-
ր, փեկներու մէմ ծառայողներ, քա-

աստան մը եւ ծառատաններ՝ ուսկից
'անցնէր Սոնի օժտնդահներէն մին, այս
նակարանին կուտային պօպկնական կեր-
պարանք մը:

Տիկին տ. Լևոնդառան որ կը տնայար մի-
յնուկ քանակա՛ն, ամբաս եղանակեան ընդար-
ակ ասանկանա՛ն, բիւրն էր կը բռնար ի
ընթէ՛, Բայց որոշած ըլլալով որ 187-
ամբոյն մէջ ինքը պիտի գտնեն իր եղ-
բորդուցն վարսնունենէն եւ ամուսիրու-
ն իւրը, այս տարի աւելցցանք էր իր
տնայրենիքուն շրջանին եւ մանաւանդ իր
սմբ տարած էր իր ցանկկերու պատրաս-
եռեանն, Սփորթականն աւելի տեղ
ածած էր մեն սեղանաւորաց աղջկին-
ուն, թէ՛ Գրանտացի եւ թէ՛ Ծաղազգի,
զեկի կեանքին մտերմութեանց զիպ
տեղ գտնելով՝ պարտաւայեթն ստեղծելու
հատուկեղելու համար՝ Սուրբ Հակոբաս,
արեկի եղանակ չափ մէկել թողուց ճան-
արտեղ կենեկն եւ մանաւանդ սիրուն
կենեկ, որովհէտ իր նորեկնային ուշադրու-
նին զարուստ անտէր ասանկու մասը։

Ոստիկանները ծննդի մեջ գտան երեխան և նրան հարկադրաբար անմեղական օրրորդները հարկ հանձնարեցին: Երբ, հակառակ իրենց անմեղականության, օրրորդն էտեղծվեց իսկա որոշակի գիտական երկրպագ ռեզին: Գտնել իրենց օրրորդներն այնպես կը հանցագործել թե աստիճանի գիտնել եւ մեղացույց կեն անստույգում, օրրորդներ իրարան զմեք մեղցին, ինքնասպաններ եր հանցանքներ պատժել, իրենց ընտրելով իրենց գրեթե անզույգ հանցագործներ համար, հասն քանակ

Ինչ մեկն էր այդ: Ձեռք անցուկէլք խո-
 եհեալու ոչ միայն Հայաստանու Հրապար-
 ակի առ մէկն էր, այլ և Ժառանգորդն
 ր ահադին Հարստութեան մը, և ձեռ-
 քին մէջ ունէր մարդկու յայտ պատկ մը,
 Լայպտակ քառական էր աղարարացեալն
 արտա արդու պարզութիւն, շնորհ, անմե-
 լութեան, խղի զգարարութեան եւ կեզմ
 անտարբերութեան մրցական, զոր ման-
 ակամարդ ստորեմին ի հանդէս րը քննէին:

Հնետեսալար կենտրոն ձանձրանալի չէր
մտնել, Այդ օրիորդներն, իրենց ընտա-
նայով, մեկ քանի եղբայրներով, մեկ գու-
ր բարեկամներով և զբաղյիներով, անը-
ր կազմելի կարի շողողուն և յայտ աղե-
նորակ զազմիչազույթի միև մը, Իր ե-
անդեանք անձնատուր կը լինէր գիւ-
աղանգալիքան տոբորալան ամէկ զուս-
րկալեան, ինչպէս կառքով կամ միով
միջապայութիւն, զարաստանի գետա-
նի մէջ հնկորալութիւն՝ սպասելով օրոյի
կայանարութեան, րակնի բարագալեանի
յայտ գիտալով, անմեջ խաղի, երա-
բաւորութիւն և իրիկուններով պար և Տիկնի
Ի Մեղեղուն, օրուն չնամար լուսնիւնն
նտանիքի էր՝ օրովեանեւ մաշուն քլալ
օրնիկ կուտար իրեն, կը սիրէր այս բո-
ր շարժութիւն իր շորս բոլորքը. բայց ան-
ամար շատ քիչ մասնակցութիւն կ'ու-
նենար այդ գեղարանութեան մէջ, յոյսա-
նէ հեղուկութիւն պատճառաւ, իր արեւ-
նէ ուր կը բաղմեր արեւուանկ կնոյ
մեղմալալութեամբ, մերթիւր արանի մէջ,
երթի իր զարաստանի մէկ թաւալեան
մէջ, կը սիրէր տեսնել իր ամէնա տղա-

կի՛ն այդ բոլոր երիտասարդութեան և
բոլոր վաշկալութեանց որք ազատիկ արձա-
նի՛ք մի կը կապմէ՛ն իր շուրջն, և սխա-
ռաւ ածցքը կառքերուն՝ որք շքեղ արդե-
ասարդեկեոյ՛ ու կոկորդալի՛ր ծիծաղներոյ՛ ի
հին՛

Այս տեսլարանն անշուռնապես նուազ ժամերէ կ'երևեր օրիորդ տը Սառտտին: Իր քաց առեալ այն կարէ նազարդ պէ ա-
րիւթիկէն յարս տիկին տը Մոնզոտուն կառչ-
ըը նստէր և հետը կ'աշտուէր իր ընկեր-
որդը, պատանձնէն արտէ մէջ իր կը
նիշէր զայն՝ քարեմպայելալթեան պատըր-
ուսակ: Սկեզ Ղազարիս ուրեմն տոտը
կը մնար այն խնայիլոյ տ. պիճանա-
լթեանքին որ կը պարզուէր իր աչաց առ-
եւ, և որուն մէջտեղ կ'զգար արդէն թէ ի-
ր պարզ և միջոնիկ նազուտն արտա-
նը պիտի յօրհիշէր և ամեն պիտի ընէր
րեն: Ինքն իսկ մեծցած էր պիճ կանգի
ուսարմութեանց մէջ, և իր աշխարհ-
նախկնաբայ պիճացը մեծ մասին պէս,
հօգի՛ր վայելուլ չանօշոյ իտանդոտ ա-
տօնի և զիջ մը անմոռկ ուսարմանն ու-
նէր: Անեւր՛ զի՛ն՝ նոցի մըն էր քան զե-
ւանաց միւրսը: Խորխան էր, քայց թնա-
մասնատար: և իր փոխնիկնոր զեղեղիկ
պիտն երբեմն կը ծածկէր զստն տա-
մանքները: Երբ աշագըլ կը հեռուէր
խաւորեթնուն և ամազանիկեւուն որը կը
երգնէր իր ծառու զիկեւուն կամարին
երգեւէն, իր ճակատը դուրս կը մնար,
ուլ սրտը իր արիւնի:

Բիլ Քրոնի ժամանակին ի դպեակ՝ իրեն
ամառ անադորոյն տանջանքներ կը պատ-

ապուր, եւ արքէն ինչն ալ գտւալիս
եր գտնեալ. որովհետեւ տիկին ար Ման-
դուտն եկար բարսկ ասանս եր իր ըն-
կերջոյնը իր երարորդույնս նկատման
ունչաց ամուսնանալ գիտարժեանչ
մտաւ: Չգտա է խոտովանալ որ Չճա-
գիտ իր ընտանեաց կործանումէն ետեւ
ոտնաւ յոյս աշատ չէր թէ ար մը պիտու
տեւել որ Ռիկոնիկ մարդն ալ մամանից
եր իր զգացումներն եւ ամուսնութեան
ընդ նախորդողը զայն: Իր քանակա-
նութիւնը կ'սրբ իրեն թէ մարդից ա-
յալատ կորստաւ եր իրեն համար
հազար մը մայր կ'ըստ միայն տները
բաց մըրձաւ, քորչալ Ռիւզարն ամեն
եր, ապաքիւր թաւ իր մայր. երազ, իր
տարտամովք բան մը, սակաւիկ հնչալ
գաւթեր: Եւ հիմակ ամէն բան յնացաւ էր:

Գեղարք գյուղից առ յառաջ զը քաղաքը Գեղարքսիս կամար շատ անհերքեւ էր Թէ այլ տարսոսկիկ պատահարը մտաւ ինքն ինքի, Լճէն րան կը ծանուցանէր անոր լերնէնքում. տիկին Եւ Մոնղոուան, ինչպէս ինքն իսկ կ'ըսէր, այս անգամ ծանայն իտպ կը կը խազար, և երկուստարք մարքիդը կը ծանակիրպէր ատոր այն-պիսի յօժարութեամբ մը, որուն արդիւն-ըն իսկայիս չէր չէր:

Գծուար էլ կնոջ մը Համար երեսուհու-
րի աւելի ծանր և նուրբ մարտիւնու-
թիւն մը քան զայն որ օրիորդ տը Սա-
ռահ բաժնի ինկած էր. չորջրտն մըցա-
լիցիդն էր Զատային իրարու ձեռքէ խել
խրան եւ ձեռքն մայր մարտուն զոր
ըր սրելը մանրութենէն ի վեր, եւ ինչ
արեւադարուն էր ձեռնից զտունը պայ-
արին իբր մարտուն Հաճախատես:

—

(Երաւանի)

ԱՐՄԱՇԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐՄԱՇԷՆ, 7 մայիս

Գարնանային եղանակով նաեւ բարեպաշտ ուխտագիրք սկսած են արդէն հասնել զանազան կողմերէ։ Ամառն սկիզբն էր վեր ունեցանք Նորաշուքի, Պարսիքի, Չորդուքի, Աւրէշիցի, Իրանիցի ուխտագիրքեր, իսկ 5ին հասան Աղն, Յովհաննէս Էֆէնդի Էսթանի և իւր ամուսին Աննապոլիս Տիլիսի վերջինէ, Իրանից չորս սիրաման զաւակներով Իրքեւ ուխտագիրք եկան ան Գեր. Տ. Գարեգին Ս. Կարիսկար Սրբանձնեան և Արթ. Տ. Յովհաննէս Էնչ աւագ քահանայ Միքեան։ Այս ուխտագիրք խմբին կառավարողը քանոնող զգուշացանք, իսկ Նիկիոսիցի վանք. Կառափաղէ փաշան յիշմարտեալ մը և չորս ուսուցիչներով ուղևորել տուած էր ի պատիւ և վանական միաբանութիւնը խմբով զիմուսներէ բարձրաստիճան ուխտագիրքներ վանուց դարպասէն և Նարիսիան Ս. Աստուածամկն առաջին խումբն էր յետոյ առաջնորդէն զնառն յատկապէս պատրաստուած անկեանները ի թափ կարմանից, նոյն օրը և յաղորդ իրարին այստեղ անցնելէ յետոյ, առաւօտուս մեկնեցան Նարիսիան պատուասիրութեամբ, Իրանից ժամանակն անցուցին հոգեւոր պաշտամանի ներկայութեամբ, քանոնող զանազան կողմերը այցելութեամբ, և ի ժամանակոյ հետաքրքրութեամբ զննելով նորաստաստ Դարեգանց կայսրութիւնը, Աղն, Էսթանի քանոնող կառարիւն տարին իրենց երկրպագութիւնը և միւս զաւակացի վրայ Չորիսիան Ս. Կուսին ընծայման արարողութիւնը, որ մեծահասակներ կերպով պարզեցանաւ առաջի պատկերի Ս. Կուսին, ուր երկու եպիսկոպոսները Տ. Մարգարէի և Տ. Գարեգին Սրբազանք, վարդապետք, քահանայք և աշակերտք Դարեգանց զգուշաւորեալ տառնալ ընդունել էին և ընծայեալք ծնորդք ի միմիայնի, իսկ ծնողքը մի կողմ կանգնել, թայց առջաւորաւորները իր բարձրացելէ առ Տիլիսի հին պարտութեանց Աղբիւրներ կարգացուցան և շարականք երգեցին։ Աստուած օրհնէ նոցա իղծերը և պատկէ նոցա փափագները։

Գեր. Գ. Սրբանձնեան եպիսկ. և Աղն, Յ. Կասեան Էֆէնդի, Իրքեւ անդամակցութեան Դարեգանց, յատկապէս պաշտուս ունիլին զննել Դարեգանց ընթացքը, աշակերտաց հանգանակքը, վանուց մատակարարութիւնը և շինութեան տեղերը. մատակարարութեան ի գլուխ տարին իրենց պաշտօնը հայրենիք և տեղեկանալով, զննելով և խնամելով որչափ ինչ պէտք էր, Գեր. Սրբանձնեան Արթ. Միքեանի հետ իրարկայ քրտանեցան և Ս. Գրոց ներածութեան զապին զոր կառավարէ Սրբանձնեան Սրբազան և առանձին աշակերտաց հետ տեսակցելով տեղեկութիւններ հաւաքեցին որոշած գումարուն նիւթին և եղանակին վրայ։

Կիսրիկի աւուր ծաղիկեան Էֆէնդիի կողմանէ արուեստ միաբանութեան բաժանեալ, և ինքն ալ բոլոր իրաւունքը սեղանակից եղաւ հասարակութեան, յարմարելով քանակութեան և զարդանալի կենաց պահանջին։ Սեղանի ժամանակ աշակերտաց կողմանէ երկու ուղիքք արտասանեցան ի պատիւ Խնամակալութեան ի զէնք երկուց ներկայ անդամաց նորին։ Արտասան Սերոբեան Արտանգէլի, հայերէն լեզուով երախտագիրութիւն յայտնեց, որ ազգին նախնայ Դարեգանց անդորրին ստեղծ լինելու բաղձին արժանացած են, և հայրադարով խնամակալութեան մը բարիքը կը վայելին ընդ հոր քանեակ Աննապոլիսի Գարեգինի Ներքու Պաղիճերէն Կ. Պողոսի տանկէն լեզուով բացատրեց թէ ինչպէս ուսմանց և կրթութեան պաշտօնը մեր Օգոստոսիան Ռեզանկալին բարձր անկախութեան հոգեւոր և պաշտօնական պարտականութեան մը պարտաւորեց, այդ պարտականքը, այդ ինչու նախա խնամակալութեան և բազմաշխատ տեսչութեան շնորհիւ անանկներին բարեբեք մը եղած է անգէն հաւաքեալ բարեպաշտ սանուց։ Ի վերջ սեղանոյն Գեր. Սրբանձնեան իւր խօսքն ուղղելով յատկապէս աշակերտաց կողմը, հարգողեց Աննի Ս. Գարեգինը հոր և Պատ խնամակալութեան ողորդը, ապա՛նկողուց անոնց անպակասին հոգեւոր և պաշտօնականութեան տեղեկութիւնները այս ինչ և իւր Աղն. ընկերակիցն պիտի տանին խնամակալութեան առաւելի պիտի տեսնեն ճոցա բազմակերպութեան իրաւունքը։ Սրբանց ծանկեղ իրենց բաղձը, վերաբեւել իրենց բարձր նպատակին, ստանալ ազգին համար զոհուելու հոգին, և հնազանդել իրենց Գեր. Տեառնի, և Արմանայարգ օւսուցչաց, Խոսքն աւարտեց օրհնելու հոգեւորականութեան արարողութեամբ Սրբանձնեան Սրբազանի արտասանեց յանուն Աննի Ս. Գարեգինը հոր։

Երկուցին խնամակալ Սրբազանն և խնամակալ Էֆէնդիի ժողովական գումարուն մը տեսնեցան բոլոր քանական Էնչ հետ ի տեսնել Սրբանձնեան Սրբազանի, և Կասեան ներքին զործող վրայ, ուր Էսթանի Էֆէնդի ապա՛նկողուց իւր և ընկերակց անդալ աշխատանք յարաւեստութեան, և հրկիզեալ մասանց վերաշինութեան մտաւորում ձեռնարկութիւնը Աղն ամբիւրն հասան Էֆէնդի իւր ուխտաւորական նուէրէն զատ իւրաքանչիւր վանականից և յետոյ ներկայանալ աշակերտք և Յ. Կասեան Էֆէնդիի հակիրճ թայց ազգու և զործանալի իրաւունքն խոսեցան, որք աշակերտաց վրայ խոր ազդեցութիւն գործեցին, և իրենց իղծ յայտնելու համար իւրից մեռած հայրաբնու փութացին։ Աշակերտք իրենց աշխատութեամբ նոր պարտաւոր մը յարաբերեալ ըզբաղած ըլլալուն տեսնելով, Կասեան Էֆէնդիի գումարական նուէր մըն ալ՝ այդ ֆախտակին համար տուաւ։

Ի վերջ վանուց պատուարներն ալ

իւր ներկայութեան կողմէ, և քանի մը պատշաճ խօսքերով, անոնց աշխատութեան համեմատ պարգիւներ բաշխեց։

Խնամակալութեան այդ այցելութիւնը մեծ տպագորութիւն գործեց բոլորին վրայ, աշխատող մեծերը քաղաքից, և ուսանող միտքերը յորդորեց, և խոսքի մեծեր աւելի զորաւոր են քան իր մտաւոր միջոցները։

Բազմաթիւ էր այդ այցելութիւնները կրկնուելին գունէ ամառնային միջոցին, մանաւանդ որ յունիսի սկիզբն երթանաւ։ Նամեկի հանգէն, և յունիսի մէջ տարեկան քննութիւնը, գեղեցիկ և օգտակար պատեհներ կ'ընծայէին։

Արթ. Միքեան Էնչը, թէպէտ պաշտօնակալ զեր ստանձնել չուզեց, այլ ամեն քաղաքի մէջ անբարեկարգութիւն եղաւ իր նամակալ տեսչի, ի մտոյ զննել ամեն բան, և ի վարեցան գոհուելու իրենց յայտնեց, և իւր իւր կողմանէ ալ գործակցութիւն, քանից որ քաղաքն ճիշտանալու կարողութեան տեսնելով, թէ՛ իւր անձնական, եւ թէ յայտն հաւաքեալ նուէրներով զայն հարաւորեցնելու միտք արտայայտեց։

Դարեգանց ընթացքը կանոնաւոր կերպով կը յառաջէ, հոգեւորներ Էնչը բարձրակարգ տարին սկսած լինելով, այսօր երրորդ եւսումնային մէջ կը գտնուի։ Տեսչութիւնը կը վարէ Սրբանձնեան Սրբազան իրեն փոխարեք և զործակցել Ունեակով Արթ. Տ. Տեառնի վարդապետ Գարեգինեան։ Մատակարարութեան տեսչութիւնը յանձնուած է Արթ. Տ. Ներքու Ս. Վարդապետ Տէր Բարթողիմէոսեանի, որ փետրուարի մէջ հրահանգեալով մարտի մէջ օգոստոսութեան համար մեկնած էր, և մայիս 5ին վերադառնալ պատարածան հիւրերու հետ գաւառով իւր պաշտօնը ըստանձնեց։

Աշակերտք շարաքական 38 դաս կ'աւանդուէ, Գեր. Սրբանձնեան Սրբազան կ'աւանդէ ներածութիւն Ս. Գրոց, Պատմութիւն Հայաստանից եկեղեցւոյ, և բացատրութիւն տօնից եւ ծնունդ, երկրաշարժութիւն և աշխարհագրութիւն։ Արթ. Տ. Մարգարէ Ս. վարդապետ Նաղաշանեան կ'աւանդէ Հայերէն լեզու և պատմութիւն ազգային եւ ընդհանուր։ Ծանկեղ ինքու յանձնուած է Մեծ. Անգուլէ Էֆ. Էսթանի, ծայցաբարձութիւնը Մեծ. Համբարձում Էֆ. Չերքեանի, եւ քրաւարձութիւնը Արթ. Տ. Ներքու վարդապետ։

Գարեգին ինքու և թատերականութեան ուսուցչին մեկնելով, նորա յաջորդը խնամակալութեան արգէն ընտրուեց։

Իսկ մօտ օրէն կ'ապառնի Գոստաստիքիւնը պիտի շարունակեն միջնէ յուր իսկ սկիզբը, նոյն ամառն մէջ տեղի պիտի ունենան տարեկան քննութիւնը, որոց խնամակալութիւն մեծ ծանրակշիւթիւն կուտայ, վարժարանի ապագայ ակնկալութեանց տեսնելով։

Վանական միաբանութեան թիւը կը լրացանէ, Արթ. Տ. Արսէն վարդապետ Գոհնանեան ժամերկուց և գրաւոր, և բարեշնորհ տիրացու Միքայիլ սարկուց Եւսէպիանեան, լուսարար Սուրբ Տաճարին։

Աշակերտաց թիւը տասնութեց է, զի այս թիւը որոշուած է իւրաքանչիւր դասարանի համար։

Աշակերտներէ չորսը Կ. Պողոսի են, երեքը Նիկիոսիցի փնակէ (Արտանգէլ, Արտաբաբ, Գարեգին), մին Սրբանձնեան վիճակներէ (Ռոստոմոյ), մին Գրոց Անից վիճակներէ (Չորու), հինգ փոքր Հայոց փնակներէ (Սերաստիմ, Նիկիոսի, Թամար, Գարա, Կեսարիա և Անի), մին Մեծ Հայոց վիճակներէ (Վան), և մին եւս կիլիկիոյ վիճակներէ։

Աշակերտական վիճակներէն (Աշխատող, Թամար, Գարա, Կեսարիա և Անի), մին Մեծ Հայոց վիճակներէ (Վան), և մին եւս կիլիկիոյ վիճակներէ։

Դարեգանք երկուք ալ քահանայապետներ ունին, որոց յատուկ կրթութիւն կ'աւանդէ, ամենքն մին Գոհեբէքի է և միւրը Մարգարէ։

Այդպէս տեղեկութիւնը առ այսօր ի յուսմէ հետաքրքրութեան այն բարեկարգ ազդեցող, որը մեծ յոյս կը տանեն այն հաստատութեան վրայ, և որը բարեկարգ արամագրութեամբ լցուած կը փափաքին գոհացողի լուրեր ընդունել։

Այդպէս տեղեկութիւնը առ այսօր ի յուսմէ հետաքրքրութեան այն բարեկարգ ազդեցող, որը մեծ յոյս կը տանեն այն հաստատութեան վրայ, և որը բարեկարգ արամագրութեամբ լցուած կը փափաքին գոհացողի լուրեր ընդունել։

Էն առաջ տեսած գէժերնիս իտայացի բեռնակիրներն են, րայց զիւրացիի հագուստներով, ուսնողահան կապով կուտէ զգետներն հազամեծ, Էֆէնդի բերաններ, զիստակներն ծրական - կարծես թէ իւր հանդիսանաւ ներ եկած են եւ ու թէ ծառայելու։ Անհոգ կը պարտեն, անմեղք ալ բախտն են մեծ ու պղտիկ ու որ գուրպակ ունին եւ ոչ ալ կոշիկ, երբ չողեւանակն դուրս ելայ, առաջին հարցումս կ'ըստին իրենց թէ ի՞նչու բողբիկ են։

—Թո՛ւ ի՞նչ, տաք է, եղաւ զարմանալիս պատասխանին։ Բազմիկ ըլլալն այնքան բնական վիճակ մըն է իրենց համար որ զարմացումն երաւ իրենց զարմացում կը պատճառէ։ Սակայն յետոյ տեսայ թէ բոկոտները չեն կապուր տուար մեծ մամուռ թիւն։

Այդ երկայն քարափին վրայ կը տեսնենք միայն բեռնակիր, կամ աւելի ճիշդը բեռնաքար։ Ոչ ոք համար ունին, բեռները կը դրոյնքեն ինքէն կըր են, ուսնունտ վրայ կ'առնեն եւ թէ փոքր են, իսկ ընդհանրապէս կը լեցնեն սալերու մէջ որու կը լծուին բեռնաքարներն իրենք ալ, և սեղի կ'ապարանքն կը քաշեն իր սանին, Գանձի կարգեր տեսայ քովէ քով որոց մին երեք ձիւր կը քաշին, իսկ միւսը մի քանի խալապներ որը պարաններով կապուած են կապին։

Եթէ բեռնակիրութիւնը չպիտի ջնջուի, լաւագոյն է կանգնած տանիլ բեռը, քան ծագած։ Բեռնաքարները կ'որքաքանի չեն։

Սակայն ի՞նչ տարբերութիւն մեր հայ բեռնակիրներն և իտայացի բեռնաքարներն միջեւ, Իտայացի իրենց վայելած բոլոր զիւրակներն ընդ զարմալ շատ ստորին են մեղմ, նիհար, փոքրահասակ, տկար, անփափա խոցե արարածներ են այդ բեռնաքարներն, իսկ մեր կորագամակները նկարագրելու հարկ չկայ։ անոնց խոցը կ'աւել, առողջ գէշնէ, և համարեւ ինքուանգէլի կերպարանքն և ոչ իսկ կրնամ համեմատել այս եւրոպացիներուն հետ։ Անցնինք։

Առանց առաջնորդի ճամբար կանգնեցողական փոքրեկ պարանքը զգրեթէ տուններ են ուր կարելի է պըտալով առանց կորուսելու փառեղի եւ սկանքը երթալ։ չողեւանի մեր ուղեկիցներէ մին հանդիպեցաւ մեզ, ինչ մը տեղ մեզ ընկերացաւ։ Ըսաւ թէ ի՞նչ պէտք էր տեսնել և գնաց իր տեղը։

Պատիի վրայ շատ գովեստներով խօսած էին մեզ չուր եւս։ Այլ, ի՞նչ պէտք նաեւ ի Պոլիս ալ ինչ որ բաժնէն լաւ, չափապնդութիւն չէր։ Սիրտ բացող քաղաք մըն է։ Երկայն երկայն փողոցներ, լայն, մաքուր, ամենքն ալ ստալապատկ - կը քաշինք քաղաքին մէջ իւր տան մը բախիկ մէջ։

Սքանչելի կերպով մաքուր է քաղաքը. ոչ մէկ աղտոտութեան հետք, ոչ ալ լինիւն գարշահոտութիւն մը։ Կանցնինք ամեն փողոցներէ, միշտ նոյն մաքուրութիւն։

Ամեն կողմ խառնութ, ամենքն ալ կրկն, մաքուր, սիրուն։ ամենքն մեծ մասանք խառնութեան վրայ են։ Չենք կրնար ըսել թէ չենք երբ փորձանի են, բայց շատ ալ պէտքիստութիւն չկայ։ Ծուռները ճաշակով չինուած, գեղատեսիլ են։

Բայց անտանելի է բանջարեղէն փառաւորներու ձայնը։ Բարակ, ճղած, չղեր ցնցող ձայն մը, միշտ մօրթներէ ելած ինչ ինչ խալապներէ ինչ մը աւելի քաղցր ձայն կրնայի սղասել։ Բայց այդ չորցած քաղաք, կ'ընծած գէժերու ներքեւ ուրիշ ձայն չ'ընար ըլլալ։

Փանի որ քարափին հեռացեր ենք, մեր ամեն մէկ քաղաքային ուրիշ ձայն չենք լսեր բայց ինքէ։

—Ի՞նչ, տաք է, Էսթանի, Էսթանի, Էսթանի։

Ի սկզբան չէի գիտեր ի՞նչ է կարծեց թէ Էսթանի ալ Պարիսի Անդրոլիսն է, ի՞նչ փորձանքի հանդիպեցանք, ըսի։ Բայց ի՞նչ ուրիշ ընկերակցութիւն, Էսթանի, Էսթանի, Էսթանի։

Կարելի էր երեսակային թէ այս քաղաքն մէջ որքան կանկաւ կ'ապառնէ։ Ամեն փողոցի ծայր, ամեն փողոցի մէջ, պիտի ըսնի ամեն տան առնել Էսթանի, Էսթանի, Էսթանի։

Բայց մարդիկն անպալ լաւ չեն խնամուր... մարմին կողմէ. ճատ խոցե կ'աւել և կ'ապարանք ունին, ամբողջ օր մին է տակալին չ'անգիտեցալ ինչ մը մը որ կ'արեւայ ուղադրութիւն գրաւել, բայց կ'ըսեն թէ լաւ կ'ընենք պահեստի են, կ'ըրակի օրերը կ'ընեն։

Սակայն կը տեսնուի թէ կ'ընեն մարդիկ են, կամ թէ մարդասէր, Եւրոպայի կը պատասխանեն հարցումներ, թէպէտեւ իմին ըրած հարցումներու համար քիչ մը ատեն կը փարանին պատասխանել, երաւունքն իտայական վրեժաւորութեան ու ճարտարութեան։

Ես կը ինչպիսի քիթի տակէն, Եթէ պէտք է չենք, ուր յոյս տան կամ տեղ մը բերեալան մը, յօժարութեամբ կուգան հետերնիս։

Այս քաղաքին համարեցներու շատ մաքուր ըլլալու համար ունին, եւ յետին արքային տունը կ'ապարանք պէտ մաքուր է կ'ըսեն։ Եւստակներ չեն, միշտ ուսուցիչ չեն կը գոհեն որպէս զի մաքուր հազ ունին, բնակին։

Եւ իրաւունք բեռնակիրներու, կոշիկ մաքուրներու, բանջարեղէն ծախողներու, ամենուր վրայ ալ մաքուրութիւն կայ։ Հին զգեստ, բայց մաքուր, իսկ թէ ուսուցիչներն կը գոհեն զգեստի և ուսն ու կառասիւրի, այդ ալ ըստող ըլլալու է։ Կային երկայն փողոցներուն մէջ խիստ ցանցաւ է հանդիպել խանութներու ուր ուսուցիչ ծախելէ, Բնջարեղէն կը վրտան զգեստներու, ճերմակեղէններու, կարասիներու խանութներ, ամենքն ալ մաքուր ու սիրուն։

Մեծ չենքեր պակաս չեն։ Խառն, դպրոց, քաղաքայինութեան պատու, ամենքն ալ գեղեցիկ մեծ չենքեր են։ Ոչ ոք փողոցներն որ պարտեցայ, չ'ըստ չենք մը որ գուրկ ըլլալ չ'ընէ։

Մեծ չենքեր և ուրիշներու արձաններ, կը քաղաքին հասարակաց պարտեցներ ու հրապարակներ։ Իսկ մէկ պողոտային վրայ կը տեսնեմ արձանադարձութիւններ որը արդարեւ սիրտ կը յուզեն։ Հայտարար, զիմարտ Հայրենասիրութեան յիշատակներ են։ Ամեն անգործ կը կարգայ, կը յիշէ անուններ անոնց որք այս դաւառի դաւառ են և անոնք, յիշողիկէ, զոհուած 1887 մարտ 3ին։ Մարտիրոսներու վրայ արձանադարձ են այդ անուններ։

Չեմ գիտեր ի՞նչ տեսնել։ Իտալիայ ամեն կողմ կ'ընկեղէն պէտք է տեսնել, և կ'անցնինք շատ մը եկեղեցիներու առջեւ։ Կը տեսնենք ներս, ամեն եկեղեցի վարդ կը հոտի, վարդեղներուն մէջ ենք, ինչ գոհար կուգայ եկեղեցիներէն ելել, և կը յիշեմ թէ Մայիս ենք։ Լատին եկեղեցին այս ամիսն Աստուածածնի նուիրած է, այս ամիս բարեպաշտ ժողովարդը վարդերով կը ծածկէ Աստուածածնի պատկերներն ու արձաններն։

Միտուն եկեղեցիներ, բայց մեծ է և նշանաւոր մայր-եկեղեցին։ Սան-Նիքոլո, Կրնամ ըսել թէ երկարակնի է այդ եկեղեցին։ Ընդարձակ եկեղեցին ներքեւ կը ընդարձակ քարայր մը, կամարապատ, կարծեմ գոթիցի չենք մը, ցուր, խորհրդաւոր։ Հոգ է և Եւսէպիանեան վրայ պատարանք։

Մի քանի անգամ քաղաքին չողեւան կուգեմ ու կ'ընթամ։ Արեւը սաստիկ կ'ընկէ է. գովութիւն չողեւանին մէջ փնտաւուր է։ Պահ մը կը մտածեմ թէ մեր փոխանուր քաղաքը լաւագոյն չէ՞ տնաւոր։ Սալայաւորներ քարեր կը ցուցնեն արեւը, կը սաստկացնեն տաքութիւնը։ Եւ սակայն ոչ ոք ճերմակ հովանոց ունի, ոչ ալ սեւ։

Սուրով կը քալին, թրամուէները դառարկ են գրեթէ։

Ոչ երկար էր դիմ կայ, ոչ մեծ ձեւակերպութիւններ կան այդ թրամուէներու համար։ Հասարակ կառուցելու պէտք կ'ընթանան, սովորական ճակարակներ։ Կը մեկնին նաւահանդուսի քարակներ և կ'երթան մինչեւ երկարակներ կայարանը, անցնելով ամեն բանակ տեղերէ. տաք ուշ, գրեթէ քանի բարայ, տալով կարելի է երթալ ամեն կողմ։

Ճատ կը տարբերին Պոլիս թրամուէներէն, ոչ մուտք ունին ոչ էլ, ոչ գուռ ոչ պատուհան, երկայն տախտակամանի մը վրայ կան վեց երկայն նոսրաների փայտէ, ու մի քանի սիւնակներ, լծկաւ։ Երբ կ'ուզեն, ուսկից կ'ուզեն, մոխի կ'ընէ։

Իրեկուսն ճաշէ վերջ նորէն քաղաք կ'ընթամ, շատ սիրուն է զիւրեւումս Պատին։ Հանդարտութեամբ ժողովարդ մը կը ճեմ լայնամասայ հրապարակներուն ու փողոցներուն վրայ, հրապարակ ու փողոց ամենքն ալ լուսնալոյս։ Գիշերի զով օդը ծառցել կուտայ ցերեկուան տաքը։ Գիշերի հետք չ'կայ, ցուր կ'ընթանում այս օրունք քաղաք։ Այլ չողեւանը ամենքն լաւ մըն է, հեւ ի հեւ ընթանալով կը համարէ ժամանակին։

Շողեւանը կը մեկնի կէս գիշերէն երեք ժամ առաջ։ Կը շարունակենք ընթանալ մեղմ օդով, հանդարտ ծառցելով։

Մայիս 8 երեքշաբթի առաւօտ կանոն չողեւանը կանգ կ'առնու։ Երեք հատ փոքր կողմերու առջեւ ենք, երեքն ալ գրեթէ իրարու կցուած են։ Կընք ապաւանտուած է, դադար մեծ չենք մը կայ, խոզու թ տեսնելով մէկ տեղը ապաւանտի կ'ուտ որ կ'ընէ, անոնք փողոցի ապաւանտ մը որ դարձեալ

